

Техніко – економічна характеристика сучасного стану основних фондів ЖКГ

О.М. ТАРЯНИК, канд. екон. наук

Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури

Г.В. БІЛЯЄВА

Харківська національна академія міського господарства

61002 Україна, г. Харків, вул. Революції, 12

mire2005@ukr.net

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) – це важлива соціальна галузь, яка забезпечує населення, підприємства та організації необхідними житлово-комунальними послугами, суттєво впливає на розвиток економіки країни. У галузі функціонує кілька тисяч підприємств та організацій різних форм власності, які надають населенню понад 40 видів послуг на суму більше 6 млрд. грн. щороку. Тут використовується майже чверть основних фондів держави, зайнято 5% працездатного населення країни.

Недофінансування експлуатаційної діяльності підприємств житлово-комунального господарства не тільки не дає неможливості впроваджувати новітні ресурсозберігаючі технології і обладнання, а і взагалі забезпечувати функціонування підприємств на існуючому рівні.

Дві третини основних фондів вичерпали термін експлуатації, втрати теплової енергії та питної води в зовнішніх мережах становлять 30-60%, втрати теплової енергії в житловому фонді перевищують 30%. Питомі витрати енергоресурсів у 2-2,5 рази вище, ніж у країнах Європи, кількість аварій за останні 10 років збільшилась майже у 5 разів. Внаслідок чого росте собівартість послуг (в тому числі енергетична складова) та погіршується їх рівень і якість.

Основні причини збиткової роботи ЖКГ наступні:

1. Значна різниця між тарифами та фактичними витратами підприємств. В середньому по Україні діючі тарифи покривають витрати постачальників житлово-комунальних послуг на 77-91%;

2. Зростання собівартості послуг внаслідок старіння основних фондів, збільшення технологічних втрат у мережах. У більшості регіонів втрати води досягають 30-60% обсягів, поданих у мережу. Знос основних фондів у ЖКГ в 1,5-2 рази більший, ніж в економіці загалом. Третина водопровідних, каналізаційних та теплових мереж в аварійному стані. Більше 70% міського електротранспорту відпрацювало амортизаційний термін;

3. Деформована тарифна політика. Мають місце численні факти завищення норм споживання та витрат, порушення у формуванні тарифів, великі технологічні втрати;

4. Житлово-комунальні підприємства не зацікавлені у зниженні витрат матеріально-технічних ресурсів і підвищенні ефективності надання послуг населенню. Витрати енергоресурсів на одиницю виробленої продукції та наданих комунальних послуг в 2-3 рази перевищують західноєвропейський рівень, споживання води на одного жителя - в 1,5-2 рази, чисельність працівників ЖКГ в розрахунку на 1000 мешканців - у 1,5-2 рази вище, ніж у країнах Європи.

Є ще ряд факторів, що негативно впливають на фінансовий стан підприємств житлово-комунального господарства.

Відсутні методичні рекомендації і не здійснюється переоцінка основних фондів житлово-комунального господарства з метою встановлення їх так званої “справедливої вартості”. Сьогодні співвідношення балансової вартості основних фондів до обсягів виробництва послуг у вартісному виразі у водопровідно-каналізаційному господарстві становить 2,7, а у комунальній теплоенергетиці – 1,0.

Безумовно, при встановленні „справедливої вартості” основних фондів можна очікувати значного зростання сум амортизації та, відповідно, собівартості послуг. За експертними оцінками, нормативна собівартість житлово-комунальних послуг, за умов дотримання чинного законодавства щодо їх рівня і якості, має бути у 2-3 рази вище фактичної.

Треба зазначити також, що державна тарифна політика не стимулює усіх суб'єктів господарювання у цій сфері до скорочення

втрат і витрат матеріальних та енергетичних ресурсів, запровадження енергоефективних технологій і обладнання.

При розрахунках і затвердженні тарифів не враховуються прогностні індекси цін на основні види ресурсів, а процедура індексації тарифів є дуже складною, бо це практично затвердження нових тарифів.